

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY

**Základní škola,
Nerudova 9,
České Budějovice**

Platnost od 1. 9. 2019

Romana Průchová
vedoucí vychovatelka ŠD

Mgr. Zdeněk Šrom
ředitel školy

Obsah

1. Charakteristika školní družiny	3
2. Cíle výchovně vzdělávací práce ve školní družině	3
3. Formy, prostředek a strategie zájmového vzdělávání:	4
4. Obsah a časový plán zájmového vzdělávání	4
5. Délka vzdělávání	7
6. Podmínky pro fungování školní družiny	8
7. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví ve školní družině	9
8. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	9

1. Charakteristika školní družiny

Naše školní družina je školské zařízení pro zájmové vzdělávání žáků I. stupně základní školy. Školní družina sice navazuje na vyučování v základním vzdělávání, ale má svá specifika, své postupy i strategii vyjádřenou požadavky pedagogiky volného času.

Nabízíme žákům vzdělávání formou zájmových, vzdělávacích a spontánních činností odpočinku a relaxací, výchovu hrou, učním, individuální prací a motivačním projektem.

U žáků podporujeme citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učíme je chránit si své zdraví, vedeme je k otevřené komunikaci, rozvíjíme schopnost spolupracovat a respektovat druhého.

Chceme, aby prostor ŠD byl pro všechny příjemný a napomáhal vytvářet vhodné klima. Vedeme žáky k tvořivosti a rozvíjíme jejich estetické vnímání.

Rozvíjíme u žáků jejich schopnosti rozhodování, hodnocení a sebehodnocení.

Respektujeme individuální schopnosti a dovednosti žáků.

Zaměřujeme se na ochranu životního prostředí.

1.1. Podmínky přijímání žáků

Členy školní družiny se stávají žáci po odevzdání řádně vyplněného a rodiči či zákonnými zástupci podepsaného zápisového lístku. Do jednoho oddělení lze zapsat maximálně 30 pravidelně docházejících žáků. Rodiče jsou povinni informovat vychovatelku o každé změně v docházení dítěte do ŠD.

Odhlašování se provádí písemnou formou. Uvolňování žáků v jinou dobu než je uvedena na zápisovém listu se povoluje pouze na základě písemné žádosti rodičů.

1.2. Průběh a ukončení vzdělávání

Žáci jsou rozděleni do oddělení ve věkově smíšených skupinách. Zároveň je však ponechána možnost zapojit se do činnosti, která probíhá v jiném z oddělení.

Družina realizuje výchovně vzdělávací činnost zejména formou odpočinkových, zájmových a rekreačních činností, umožňuje žákům přípravu na vyučování.

Docházka žáka do školní družiny je ukončena společně s ukončením daného školního roku.

Docházka však může být ukončena také během školního roku, a to na základě předložení písemné odhlášky zákonnými zástupci žáka. V případě nerespektování vnitřního řádu školní družiny, neplnění pokynů vychovatelek, ohrožování zdraví svého nebo jiných žáků, z důvodu opakovaných pozdních vyzvedávání dětí ze školní družiny, nebo z důvodu neuhrazení poplatku může být žák z družiny vyloučen.

2. Cíle výchovně vzdělávací práce ve školní družině

Zájmové vzdělávání ve školní družině naplňuje svými specifickými prostředky obecné cíle vzdělání dané školským zákonem. Jde zejména o rozvoj žáka, jeho učení a poznání, osvojování základů hodnot, na nichž je založena naše společnost, získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí. Základní cíle vzdělávání jsou doplněny ještě o cíle specifické pro školní družinu: **vychovávat k účelnému využívání volného času a vybavovat žáky dostatkem námětů pro naplňování volného času.**

Školní družina umožňuje také odpočinkové činnosti (aktivní a klidové) a přípravu na vyučování. Zájmové vzdělávání má obohacovat denní program žáka, zajistit odborné pedagogické vedení při odpočinkových i zájmových činnostech a na základě místních podmínek maximálně podporovat jeho individuální rozvoj. Ve školní družině se může žák pod přímým či nepřímým pedagogickým vedením přirozeným dětským způsobem projevit, zaměstnávat se a věnovat zábavě.

Naše pedagogické působení bude uvědoměle a průběžně sledovat stanovené cíle při všech činnostech. Z výše citovaných formulací cílů budeme také posilovat schopnosti, které žáci mají získávat. Školní družina nemá stanovené standardy, kterými musí žáky vybavit, proto budeme schopnosti, znalosti a návyky (kterými je vybavuje základní škola) přiměřeně svým možnostem posilovat, rozvíjet a rozšiřovat.

Prostřednictvím volnočasových aktivit jsou posilovány a rozvíjeny:

1. schopnosti učení se
2. schopnosti řešení problémů
3. komunikativní schopnosti
4. sociální a interpersonální schopnosti
5. občanské schopnosti

3. Formy, prostředek a strategie zájmového vzdělávání:

Závazné formy pro dosažení cílů výchovně vzdělávací práce ve školní družině jsou:

- a) pravidelná činnost - představuje organizované aktivity zájmového či tělovýchovného charakteru
- b) příležitostné akce - celodružinové akce (karneval, Dětský den)
- c) spontánní aktivity - každodenní klidové činnosti po obědě, při pobytu venku (po organizované části), spontánní hry v době ranního pobytu nebo v tzv. koncové družině
- d) odpočinkové činnosti - nejen klidové činnosti (poslechové činnosti, individuální hry, klid po obědě), ale i aktivní odpočinek (rekreační činnosti), který bude kompenzovat jednostrannou zátěž během školního vyučování
- e) příprava na vyučování - didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, jimiž upevňujeme a rozšiřujeme poznatky získané žáky ve školním vyučování

Základním prostředkem zájmového vzdělávání v družině je HRA, která

- a) přináší kladné emoce, navozuje nové zážitky a využívá prvky zážitkové (= výchovy zážitkem, prožitkem)
- b) napomáhá rozvoji nejrůznějších složek osobnosti (samostatnost, zodpovědnost, tvořivost, rozhodnost, schopnost týmové práce, taktické myšlení, vyrovnání se s porážkou)
- c) přivádí žáka k lepšímu poznání sebe samého, utajených schopností, buduje psychickou odolnost, sebevědomí, sebedůvěru
- d) žák poznává lépe vlastní osobnost a své místo ve skupině

Základní strategií zájmového vzdělávání volnočasových aktivit je respektování požadavků pedagogiky volného času:

- a) dobrovolnost všech činností - užití vhodné motivace pro vzbuzení zájmu a zapojení všech žáků
- b) pedagogické ovlivňování volného času - nabídkou různorodé činnosti ovlivnit náplň volného času
- c) zajímavost a zájmovost - nabídka pestré, dostatečně atraktivní, nápadité činnosti, využívání jiných námětů a postupů než žáci znají z MŠ nebo ze školy
- d) aktivita - podílení se na tvorbě týdenních plánů, přípravě činnosti, společném hodnocení
- e) citlivost a citovost - všechny činnosti by měly přinášet kladné emoce nejen ze samotné práce a následné pochvaly, ale i z překonávání překážek a objevování nových věcí
- f) prostor k seberealizaci - vrcholným produktem činnosti je radost žáka (objevuje sám sebe a vytváří si žádoucí sociální kontakty)

4. Obsah a časový plán zájmového vzdělávání

Školní družina společně se školou zajišťuje komplexní působení na žáky. Umožňuje zajímavě a užitečně trávit volný čas v době před i po vyučování. Poskytuje žákům dostatek prostoru pro odpočinek po vyučování. Učí je i aktivně trávit volný čas, udržovat jak fyzické, tak duševní zdraví. Pomáhá žákům uplatnit nejen své zájmy, ale i potřeby.

Místo, kde žijeme

Povídáme si o domech, bytech, ve kterých bydlíme.

Kreslíme svůj dům.

Stavíme ideální domy ze stavebnic LEGO, CHEVA, SEVA podle vlastního návrhu a fantazie

Povídáme si o škole, městu, zemi.

Hrajeme scénku – jak se zachovat, kdybychom se ztratili.

Vyhledáváme místo, kde se nám líbí – dostatek zeleně, květinové záhony, opravené fasády.

Na vycházkách poznáváme historickou část města – náměstí, památky vnitřního města.

Lidé kolem nás

Vztahy v rodině, mezi dětmi, ve škole

Pravidla slušného chování, lidská práva a povinnosti

Učíme se poblahopřát svým blízkým, předat dárek.

Besedujeme o Svátku matek (2. květnová neděle) – co všechno dělají naše maminky pro své děti, pro rodinu, naše pomoc při domácích pracích.

Povídáme si o kamarádství

Věnujeme se sebeobslužné práci- ukládáme oblečení, obuv a aktovky na místo, uklízíme si v aktovkách, vykonáváme služby na úklid šatny, třídy, udržujeme své oblečení a místo v čistotě.

Vyhlašujeme boj vulgarizmům.

Lidé a čas

Připomínáme si regionální pověsti a báje

Zjišťujeme, čemu říkáme aktivní odpočinek, jak správně využívat volný čas.

Využíváme hry, při nichž si cvičíme paměť, pozornost, postřeh, soustředěnost a tvořivé myšlení.

Navštěvujeme kulturní instituce – kino, muzeum, knihovnu, divadlo

Rozmanitosti přírody

Pozorujeme přírodu na vycházkách, na školní zahradě, stromy, ptáky, zvířata, hmyz.

Určujeme nejznámější stromy podle tvaru listů či plodu.

Určujeme zeleninu, tvary ovoce, vůně koření.

Hrajeme hry zaměřené na zvířata či rostliny – pexesa, puzzle, pracujeme s encyklopedií, atlasem.

Třídíme odpad, aktivní účast na projektech.

Výtvarné práce na toto téma.

Člověk a zdraví

Aktivní využití volného času pohybem a to hlavně na zdravém vzduchu

Soutěže, pohybové hry, relaxační činnosti, sportovní hry.

Rozhovory a besedy o zdravém stylu a zdravé výživě.

Dodržování pitného režimu.

Ujasňujeme si hygienické zásady při kašli, kýchání, použití WC, stolování atd.

Besedujeme o zdravých a méně zdravých potravinách.

Seznamujeme se s projektem “Zdravá škola“.

Z á ř í

Seznámení žáků s řádem a organizací školní družiny.

Poučení o bezpečnosti při pobytu venku i v budově školy.

Tělovýchovné a sportovní činnosti – využití průlezků, skluzavek, houpaček, stavby z písku, hry s míči, švihadly, obručí, tenis

Zájmové činnosti – vodové barvy- slunečnice, vřes, jeřabina, šípek

práce s barevným papírem- mozaika houbařský košík, dýně

podzimní vycházka – pozorování změn v přírodě

hudební hra Pějme píseň dokola

Sebeobslužné činnosti – základní hygienické návyky, chování a stolování v jídelně, slušné zdravení dospělých osob i kamarádů

Ř í j e n

Tělovýchovné a sportovní činnosti – závodivý běh, hod míčkem na cíl, skok z místa, překážková dráha
míčové hry

Zájmové činnosti – temperové barvy – výroba a pouštění draka

práce s modelovací hmotou – zvířátka

poslech hudební kazety

sběr přírodnin, lisování listů, navlékání korálků z jeřabin

Sebeobslužné činnosti – pořádek svých věcí v šatně, čistota ve třídě, samostatnost při oblékání

L i s t o p a d

Tělovýchovné a sportovní činnosti – závody družstev, pohybové hry, honičky, TV chvilky a rozcvičky ve třídě

Zájmové činnosti – obrázky z korálků – zažehlovací technika

konstruktivní činnosti – využití stavebnic Lego, Cheva, skládání puzzlí

koláž – listy a voskovky podzimní obrázků

vytleskávání rytmu písni, jaké známe hudební nástroje

Sebeobslužné činnosti – péče o své tělo, předcházíme nemocem, povídání o výživě, jídelníček

P r o s i n e c

Tělovýchovné činnosti – kolektivní hry pro zahřátí, vycházky po okolí, k řece

Zájmové činnosti – práce s různým materiálem – výroba Čerta a Mikuláše, vánoční přáníčka a dárky,

vánoční výstavka, zdobení stromečku, povídání o zvycích a tradicích

poslech a zpěv vánočních koled

barvy na sklo – výroba svícnu, zvířátka z oříšků

L e d e n

Tělovýchovné činnosti – hry se sněhem, koulování, klouzání, krmení vodního ptactva, vycházky

Zájmové činnosti – práce s tuží a vod. barvami – zimní sporty

výroba masek na karneval

dárčky k zápisu

písničky o zimě

turnaj v dámě, šachu a Člověče nezlob se

Ú n o r

Tělovýchovné činnosti – stavění sněhuláků, bobování u řeky, hod koulí, hra Mrazík,

využití dětského koutku-rozcvičky

Zájmové činnosti – malujeme zimu, sněhuláky, krmítka s ptáčky

vystřihování z bílého papíru

šití jahelníčku, proplétání, práce s bavlnou

soutěžní kvíz – znalosti z prvouky, práce s encyklopedií

Sebeobslužné činnosti – jak pomáháme doma rodičům, kamarádovi, upevňování přátelství

B ř e z e n

Tělovýchovné činnosti – pohybové a míčové hry na školním hřišti, opičí dráha, závodivý běh

Zájmové činnosti – zpívání o jaru, poslech kazety

probouzení přírody – vycházka a poznávání květů, keřů

kreslení jarních květů, mláďat zvířat

práce s krepovým papírem – proplétání

didaktická hra Logico pikolo s různými tematickými prvky

D u b e n

Tělovýchovné činnosti – kolektivní míčové hry, rychlá vybíjená, fotbal, švihadla, obruče, stolní tenis

Zájmové činnosti – malování a zdobení vajíček, příprava na velikonoční školní výstavku

zápich do květináče – slepička, kuře, zajíc, beránek

lidové písničky a říkanky

vycházka s dopravní tematikou – opakování dopr. značek, správné přecházení

práce s dětským časopisem – četba, hlavolamy, luštěnky, rébusy

K v ě t e n

Tělovýchovné činnosti – využití dětského programu na školní zahradě, atletické disciplíny, běh dvojic

Zájmové činnosti – malba kvetoucího stromu, berušky, motýli, sluníčka

výroba dárku ke Dni matek

kreslení křídou na chodník, skákání panáka, pletení věnečků z pampelišek

hudebně pohybové hry

Sebeobslužné činnosti – znám cestu domů, svou adresu, tel.číslo záchranného systému

Č e r v e n

Tělovýchovné činnosti – soutěžní odpoledne ke Dni dětí – zahradní slavnost

hry dle vlastního výběru dětí, sportovní utkání mezi odděleními

Zájmové činnosti – konstruktivní práce se stavebnicí lego, cheva

malujeme pohádkovou postavu, ilustrace knížky

písničky k táboráku

práce s modelovací hmotou - zvířátka z moduritu

Pravidelné akce ve školní družině:

- Divadelní představení v tělocvičně školy (výběr z nabídek zaslaných malými divadélky
- Vánoční akce: školní výstava “Vánoce” – účast ŠD (vystavení drobných dárků, přáníček, ozdob na stromček, výzdoby oken) instalace v ŠD pro rodiče
 - výzdoba učeben a chodby ŠD
 - besídky v odděleních
 - návštěva prodejních trhů na náměstí, výstavy v Jihočeském muzeu
- Masopustní karneval
- Školní výstava “Velikonoce – svátky jara” – účast ŠD (vystavení tradičních velikonočních ozdob, vajíček, vystřihovánek) instalace výstavky v ŠD pro rodiče
- Exkurze podle možností (pivovar Budvar, Hasičský záchranný sbor)
- Zahradní slavnost školy – zajištění zábavných soutěží a závodů
- Akce ke Dni dětí – kouzelnické představení
 - soutěžní hry v odděleních
- Vzdělávací pořady se zvířaty na zahradě ŠD

5. Délka vzdělávání

Jednotlivá oddělení družiny nenavštěvují jen žáci jedné třídy nebo jednoho ročníku, proto nebudeme vymezovat činnosti pro jednotlivé konkrétní věkové stupně. Z nabízených námětů, možností, akcí a aktivit budeme vybírat adekvátní činnosti pro vlastní oddělení. Promyšlenou a pestrou nabídkou vzájemně propojených a vhodně na sebe navazujících námětů chceme rozvíjet a rozšiřovat již dříve zmiňované kompetence. Výrazně chceme posilovat kompetenci k naplňování volného času, aby žáci postupně uměli trávit i svůj mimoškolní volný čas smysluplně a aktivně a aby dokázali odolat nabídkám od vrstevníků ze sociálně rizikových skupin.

Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Speciální vzdělávací potřeby budou vycházet ze závěrů školských poradenských zařízení.

Vnitřní hodnotící procesy probíhají na úrovni:

- a) individuální - každá vychovatelka si (často zcela neformálně) průběžně hodnotí vlastní práci a snaží se o sebereflexi činnosti a hodnocení vzdělávacího procesu, která jí umožní i jeho případnou úpravu. Hledá nové metody, které by postupně vedly ke kvalitnějším výsledkům.
- b) týmové - kolektiv vychovatelek hodnotí svou činnost, stanovuje společně postup pro další období nebo provádí úpravu ŠVP
- c) vedení školy - hodnotí výchovnou práci v družině (pozorováním, hospitacemi a kontrolami)

Vnější hodnotící procesy - názory, náhled a získané informace od rodičů, samotných žáků, popř. inspekčních orgánů na výchovnou a vzdělávací činnost naší družiny

Hodnocení práce ŠD a jejího ŠVP se zabývá:

- činností družiny jako specifického školského zařízení
- prací jednotlivých oddělení družiny
- působením činností vychovatelek na jednotlivé žáky

Hodnotící kritéria:

- naplňování cílů programu
- kvalita podmínek činnosti (vhodnost uspořádání a vybavení prostředí pro realizované činnosti)
- organizace činnosti (vhodná motivace, respektování specifik práce školní družiny, využívání zásad pedagogiky volného času, zohledňování zvláštností jednotlivých žáků, zajištění bezpečnosti, funkčnost hodnocení činnosti)

- činnost vychovatelky (jednání se žáky, způsob komunikace s rodiči, navození tvůrčí atmosféry a příznivého sociálního klimatu, pestrost volených činností, zvládání tzv. režimových momentů (přechody, sebe obslužné činnosti, hygienické návyky žáků)
- stav materiálních podmínek (vybavení hrami, pomůckami, materiálem)
- zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví
- prezentace na veřejnosti, vytváření povědomí o kvalitě výchovné práce školní družiny
- spolupráce s třídní učitelkou, s rodiči

6. Podmínky pro fungování školní družiny

a) Materiální podmínky

Školní družina má vlastní pavilón se 4 učebnami, dětským koutkem na chodbě, šatnami, sociálním zařízením. Učebny jsou vybaveny novým nábytkem splňujícím zdravotní normy i estetické požadavky. Stolky je možno variabilně uspořádat, židle jsou výškově nastavitelné. V každé učebně je hrací koutek s kobercem. Nedostatkem jsou jen malé rozměry učeben vzhledem k počtu dětí v odděleních. Pavilón sousedí se školní jídelnou.

Dalších 6 oddělení ŠD je umístěno v sousední budově Čechova ul., 1 oddělení v budově školy Nerudova. Další zařízení:

- 2 hřiště u pavilonu družiny s dřevěnými prolézačkami a houpačkami na oblázkovém povrchu, s dřevěným domkem, košem na basketbal, pískovišti a s travnatou plochou
- školní hřiště (zabudované stoly a lavičky, stoly na stolní tenis, houpačky, koš na basketbal, povrch – zámková dlažba)

Podlahy jsou kryty PVC (učebny), dlažbou (šatny, sociál. zařízení, chodby). Úklid se provádí denně.

Další vybavení učeben školní družiny:

- hry, hračky, sportovní náčiní (dostačující, každý rok dokupováno)
- materiál na zájmové činnosti (výtvarné, pracovní) - průběžně dokupován
 - dětské časopisy Sluníčko, Mateřídouška
 - dětské knihy pro společnou četbu, naučné dětské knihy
 - odborné metodické knihy pro vychovatelky
 - audiovizuální technika zánovní - televizory, videopřehrávače, radiomagnetofony

b) Personální podmínky

Pedagogickou činnost ve školní družině zajišťuje 11 vychovatelů, zaměřujících se na tělovýchovné, výtvarné, rukodělné a hudební činnosti. V těchto oblastech se dále vzdělávají v kurzech, seminářích a samostudiem.

Umístění jednotlivých oddělení školní družiny:

I. oddělení	Vlková Vladislava	pavilón ŠD Nerudova
II. oddělení	Mgr. Jozová Vladislava	pavilón ŠD Nerudova
III. oddělení	Mgr. Tobolková Andrea	pavilón ŠD Nerudova
IV. oddělení	Průchová Romana	pavilón ŠD Nerudova
V. oddělení	Popová Marie	učebna škola Nerudova
VI. oddělení	Ouporová Miroslava	budova Čechova
VII. oddělení	Kadlecová Ljuba	budova Čechova
VIII. oddělení	Mgr. Kaiseršotová Marie	budova Čechova
IX. oddělení	Jurigová Lucie	budova Čechova
X. oddělení	Kolbová Kamila	budova Čechova
XI. oddělení	Bc. Košová Ludmila	budova Čechova

c) Ekonomické podmínky

Poplatek za školní družinu je stanoven na 150 Kč měsíčně bez ohledu na počet dnů strávených žákem v družině v příslušném měsíci.

Poplatek je vybírán dopředu ve 2 splátkách: září, říjen, listopad, prosinec

leden, únor, březen, duben, květen, červen

Úhrada je možná: poštovní poukázkou

převodem z účtu

hotově v kanceláři školy

Po splnění určitých podmínek může být žák osvobozen od platby - bližší informace ve školní družině.

7. Zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví ve školní družině

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:

- vhodná struktura činností v družině s dostatkem relaxace a aktivního pohybu dané režimem a skladbou zaměstnání
- vhodný stravovací a pitný režim - zdravé stravování zajištěno ve školní jídelně, nápoje si žáci přinášejí vlastní
- zdravé prostředí užívaných prostorů družiny - platné normy splňuje osvětlení, vytápění, zajištění větrání, zastínění žaluziemi, rozměry sedacího a pracovního nábytku, denní úklid. Norma 2m² plochy na žáka nesplňují učebny v pavilonu školní družiny v budově Nerudova
- ochrana žáků před úrazy - před činnostmi venku i v učebně jsou žáci poučeni o bezpečnosti, o možných rizicích, stálý dohled nad žáky po celou dobu pobytu v družině
- dostupnost prostředků první pomoci - plně vybavená lékárnička je v obou kabinetech družiny.

Psychosociální podmínky:

- klidné prostředí a příznivé sociální klima, ve kterém se žáci cítí uvolněně a bezpečně - empatie, otevřenost, spolupráce a vzájemná pomoc
- respekt (ze strany vychovatelek) k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmů dětí, **sledování všestranného prospěchu žáka jako hlavního článku veškeré pedagogické činnosti**
- věková přiměřenost činností a motivující hodnocení - respekt k individualitě žáka, především kladné hodnocení - na každém žákovi se najde vlastnost, schopnost, za kterou může být pochválen, užívat více pochval, povzbuzení
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy: prevence šikany - stmelování kolektivu žáků v oddělení, složeného ze žáků více ročníků, utváření kamarádských vztahů, začleňování žáků s malým sebevědomím, méně obratných, z jiných etnik do společenství třídy, nekompromisní řešení nevhodného chování vůči ostatním (vulgární mluva, posmívání, fyzické napadání apod.)

8. Podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Respektujeme individualitu každého žáka, vytváříme prostředí pro jeho všestranný rozvoj. Na podmínkách pro žáky se SVP budeme spolupracovat s přihlédnutím k jejich handicapu s rodiči a školou. Dle stupně a charakteru jejich postižení bude umožňováno začleňování do volnočasových aktivit, brán ohled při výběru činností, vhodná motivace, hodnocení. Žákům věnujeme zvýšenou průběžnou pozornost.

Příloha: Roční tematické plány v jednotlivých odděleních